

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 70/18

Luksemburg, 29 maja 2018 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawach połączonych
C-569/16 Stadt Wuppertal / Maria Elisabeth Bauer oraz
C-570/16 Volker Willmeroth als Inhaber der TWI Technische Wartung und
Instandsetzung Volker Willmeroth e. K. / Martina Broßonn

**Rzecznik generalny Yves Bot zaproponował, aby Trybunał Sprawiedliwości orzekł,
że prawo Unii stoi na przeszkodzie przepisom krajowym uniemożliwiającym
spadkobiercom zmarłego pracownika dochodzenie ekwiwalentu pieniężnego za
niewykorzystany urlop**

*Spadkobiercy mogą powoływać się na prawo Unii zarówno wobec pracodawcy publicznego, jaki
i prywatnego*

Maria Elisabeth Bauer i Martina Broßonn zwróciły się do byłych pracodawców swoich zmarłych mężów, a mianowicie, odpowiednio, do Stadt Wuppertal (miasto Wuppertal, Niemcy) oraz do Volkera Willmerotha (jako właściciela przedsiębiorstwa TWI Technische Wartung und Instandsetzung Volker Willmeroth) o wypłatę ekwiwalentu pieniężnego za coroczny płatny urlop wypoczynkowy, niewykorzystany przed śmiercią przez ich małżonków. Ponieważ pracodawcy odmówili wypłacenia im takiego ekwiwalentu, wniosły powództwa do niemieckich sądów pracy.

Bundesarbeitsgericht (federalny sąd pracy, Niemcy) zwrócił się w tym kontekście do Trybunału Sprawiedliwości o dokonanie wykładni dyrektywy o czasie pracy¹ a także Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (konkretnie jej art. 31 ust. 2), które ustanawiają prawo każdego pracownika do corocznego płatnego urlopu wypoczynkowego. Zgodnie z dyrektywą, urlop ten powinien wynosić co najmniej cztery tygodnie.

Bundesarbeitsgericht przypomniał, że Trybunał orzekł już w wyroku w sprawie Bollacke², że wspomniana dyrektywa stoi na przeszkodzie krajowym przepisom prawa lub praktyce, które stanowią, iż prawo do corocznego płatnego urlopu wygasa, a prawo do ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop nie powstaje w sytuacji, gdy stosunek pracy ustaje wskutek śmierci pracownika.

Sąd ten zmierza jednak do ustalenia, czy dotyczy to również przypadku, gdy prawo krajowe wyklucza, by taka rekompensata finansowa mogła wchodzić w skład masy spadkowej. Zgodnie z prawem niemieckim, w wykładni nadanej przez Bundesarbeitsgericht, prawo do urlopu przysługujące zmarłemu wygasa z chwilą śmierci, wobec czego nie może zostać przekształcone w roszczenie o ekwiwalent pieniężny, ani wejść do masy spadkowej. Według Bundesarbeitsgericht, rozpatrywane przepisy niemieckie nie pozwalają na inną interpretację. W razie, gdyby prawo Unii stało na przeszkodzie takim przepisom krajowym, Bundesarbeitsgericht zamierza jeszcze ustalić, czy spadkobierca może powołać się bezpośrednio na prawo Unii, zwłaszcza w postępowaniu przeciwko pracodawcy prywatnemu, takiemu jak V. Willmeroth.

W dzisiejszej opinii rzecznik generalny Yves Bot stwierdził, że nie ma żadnego powodu, by podważać rozwiązanie przyjęte przez Trybunał w wyroku w sprawie Bollacke. Zauważył ponadto, że Trybunał wziął pod uwagę w tym wyroku spadkowy wymiar rozwiązania, jakie przyjął.

Zaproponował on zatem podtrzymanie wykładni, zgodnie z którą dyrektywa stoi na przeszkodzie krajowym przepisom prawa lub praktyce, takim jak w rozpatrywanej sprawie,

¹ Dyrektywa 2003/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. dotycząca niektórych aspektów organizacji czasu pracy (Dz.U. 2003, L 299, s. 9).

² Wyrok Trybunału z dnia 12 czerwca 2014 r., Bollacke (C-118/13, zob. komunikat prasowy nr 83/14).

które stanowią, iż w sytuacji gdy stosunek pracy ustaje wskutek śmierci pracownika, prawo do corocznego płatnego urlopu wygasa, a prawo do ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany coroczny płatny urlop nie powstaje, i które w konsekwencji uniemożliwiają wypłacenie takiego ekwiwalentu spadkobiercom zmarłego.

W odniesieniu do konsekwencji, jakie Bundesarbeitsgericht powinien wyciągnąć ze stwierdzenia niezgodności prawa niemieckiego z dyrektywą, rzecznik generalny przypomniał, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału, wymóg dokonywania przez sąd krajowy wykładni prawa krajowego w sposób zgodny z prawem Unii nie nakłada obowiązku wykładni sprzecznej z przepisami prawa krajowego. Jednak sam fakt, że sąd krajowy do tej pory konsekwentnie interpretował przepis prawa krajowego w sposób, który jest niezgodny z prawem Unii, nie stoi na przeszkodzie wykładni zgodnej.

W razie, gdyby Bundesarbeitsgericht nadal uważał, że nie jest w stanie dokonać takiej wykładni prawa krajowego, która byłaby zgodna z dyrektywą, rzecznik generalny rozróżnił dwie sytuacje.

Maria Elisabeth Bauer, ze względu na to, że jej mąż był zatrudniony przez podmiot prawa publicznego, może bez problemu dochodzić od tego podmiotu prawa do ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany coroczny płatny urlop, które to prawo przysługuje jej bezpośrednio na mocy dyrektywy. Bundesarbeitsgericht powinien zatem odstąpić od stosowania wszelkich przepisów prawa krajowego, które stoją z nią w sprzeczności.

Sytuacja M. Broßonn jest natomiast bardziej skomplikowana, ponieważ jej mąż był zatrudniony przez podmiot prawa prywatnego. Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, dyrektywa nie może sama z siebie tworzyć obowiązków po stronie jednostki, nie można zatem powoływać się na dyrektywę jako taką przeciwko podmiotowi prywatnemu w postępowaniu przed sądem krajowym.

Jednak zdaniem rzecznika generalnego, prawo do corocznego płatnego urlopu wypoczynkowego, ustanowione obecnie w art. 31 ust. 2 Karty, nie tylko stanowi zasadę prawa socjalnego Unii o szczególnym znaczeniu, lecz powinno również być uznane za podstawowe prawo społeczne w pełnym tego słowa znaczeniu.

Rzecznik generalny stwierdził, że ten przepis Karty posiada cechy wymagane do tego, aby mógł być powoływany bezpośrednio w sporze pomiędzy podmiotami prywatnymi w celu wyłączenia stosowania przepisów prawa krajowego, których skutkiem byłoby pozbawienie pracownika przysługującego mu prawa do corocznego płatnego urlopu. Przepis ten ma bowiem charakter bezwzględnie wiążący i jest samowykonalny w tym znaczeniu, że nie wymaga wydania żadnego dodatkowego aktu prawnego, aby wywoływać skutki bezpośrednio wobec podmiotów prywatnych.

Zdaniem rzecznika generalnego z wyjaśnień dotyczących Karty (wyjaśnień, które odsyłają do dyrektywy) wynika ponadto, że art. 31 ust. 2 Karty gwarantuje każdemu pracownikowi coroczny płatny urlop w wymiarze co najmniej czterech tygodni.

To właśnie także z powodu tego powiązania norm **prawo do ekwiwalentu pieniężnego, jakie powinno przysługiwać każdemu pracownikowi, który nie był w stanie z przyczyn niezależnych od swojej woli skorzystać z prawa do corocznego płatnego urlopu przed ustaniem stosunku pracy, jakie wynika z dyrektywy i jakie zostało uznane i doprecyzowane przez Trybunał, powinno być uważane za prawo chronione na mocy art. 31 ust. 2 Karty.**

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii.

Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793